

Mitä ovat tekijänoikeudet?

**Tekijä tekee omaperäisen teoksen.
Se on tulos luovasta työstä.**

**Tekijällä on oikeus päättää,
miten hänen teostaan saa käyttää.**

**Tekijä päättää myös,
maksavatko muut
tekijän luovasta työstä
eli teoksesta.**

Sanoja

tekijänoikeus = Sinulla täytyy olla lupa käyttää tekijän luovaa työtä eli teosta. Tekijänoikeus voi maksaa, eli tekijä saa rahaa teoksesta.

tekijä = taiteilija, muu ihminen ja sinä, kun olet tehnyt oman teoksen

omaperäinen

= ei ole toista samanlaista. Tekijä on tehnyt teoksen, jollaista ei ole ennen ollut.

teos = Tekijä on tehnyt luovan, omaperäisen työn:

- kirja, teksti, kertomus, novelli, runo, romaani jne.
- maalaus, piirros, veistos jne.
- valokuva
- sävellys, laulu jne.
- jne. luovat työt.

luova työ =

Taiteilija tai sinä käytät mielikuvitusta niin, että siitä tulee oma, omaperäinen **teos**.

suojata, suojaa = suojella; estää, että tapahtuu jotain väärää.

Tekijänoikeus

1) on tekijällä

Huomaa:

Tekijällä on tekijänoikeus vielä 70 vuotta sen jälkeen, kun hän on kuollut. (Eurooppalainen tekijänoikeus)

2) antaa tekijälle valtaa:

Tekijä päättää, miten sinä saat käyttää teosta.

3) suojaa teosta

eli tekijällä on oikeus päättää teoksen käyttö.

Huomaa:

Tekijänoikeus ei suojaa ideaa, vaan se suojaa vain teosta.

Lisää tekijänoikeuksista

Tekijänoikeus: lähioikeus

on taiteilijoilla ja tekijöillä,
jotka esittävät teosta
tai osallistuvat teoksen tekemiseen.

Esimerkiksi

- laulajat
- kustantaja (kirjat, lehdet, musiikki jne.)
- tuottajat (äänitykset jne.).

Tekijänoikeus: isysoikeus

“isyys” = “isä”, tekijä, tekijän nimi

**Sinun täytyy kirjoittaa
tai ilmoittaa tekijän nimi,
kun käytät teosta.**

Muista lähdemerkinnät,
kun saat tehtäviin tietoja
lähteistä, esimerkiksi

- kirjat
- lehtijutut
- netin sivut ja jutut
- videot
- kuvat tai käytät muiden kuvia
- jne.

Noudata tekijänoikeuksia!

- Tarkista kuvista ja muista materiaaleista tekijänoikeudet:
 1. Saatko käyttää teosta?
 2. Miten saat käyttää teosta?
 3. Mitä sinun täytyy ilmoittaa teoksesta, jota saat käyttää?
- Älä jaa tai lataa nettiin muiden kuvia, valokuvia tai videoita ilman lupaa.
- Älä jaa tai lataa nettiin muiden tekstejä ilman lupaa.
- Tarkista aina tekijän nimi.
- Kirjoita tai ilmoita aina tekijän nimi.
- Muista kirjoittaa tai ilmoittaa lähteiden tiedot tehtäviin:
lähdemerkinnät.

- Tekijä voi antaa käyttäjille erilaisia lupia:
CC-lisenssit.
- CC = *Creative Commons* on merkki lisenssistä eli luvasta (lupa).
- CC0 = vapaa tekijänoikeus eli saat käyttää teosta vapaasti eikä tekijää tarvitse ilmoittaa.
- CC BY: Kirjoita tai ilmoita tekijän nimi, teoksen alkuperäinen julkaisupaikka ja lisenssi eli lupa (= CC BY).
- Katso ohjeet kaikista CC-luvista eli -lisensseistä sivulta [Creative Commons Suomi](#).

Mitä tarkoittavat IP-oikeudet?

= **IP**, englanniksi *Intellectual Property Rights*
= **Tekijänoikeudet ja teollisuus oikeudet**

- Tarkoittaa lupia, miten saat käyttää teoksia, keksintöjä, tuotteita ja nimiä (tuotteiden ja firmojen merkkejä).
- **Taloudelliset oikeudet:** Kukaan ei saa käyttää, esittää, kopioida tai tehdä samaa teosta tai tuotetta ilman lupaa tai maksua.
- Tekijät saavat rahaa työstään.
- **Moraaliset oikeudet:** Kukaan ei saa käyttää teosta tai tuotetta niin, että se loukkaa tekijää.
- Tekijän nimi täytyy kirjoittaa tai ilmoittaa.

Tekijänoikeudet

Lue uudelleen sivut 1 - 3!

Teollisuus oikeudet

- Firmojen ja tuotteiden tavaramerkit (nimi, brändi, merkki, tunnus eli logo)
- patentit eli keksinnön tekijä saa suojan työlleen
- mallioikeus eli tuotteen suunnittelija on tehnyt tuotteen: ulkonäkö, muotoilu (design).

T Lisätietoja ja lähteet

Creative Commons Suomi. <https://creativecommons.fi/>. Viitattu 27.1.2025.

Kopiosto. Tekijänoikeuksien ABC. <https://kopiosto.fi/kopiosto/tekijanoikeustietoa/tekijanoikeuden-abc/>. Viitattu 27.1.2025.

Kopiraittila. IP-oikeudet. <https://kopiraittila.fi/ip-oikeudet/>. Viitattu 27.1.2025.